

YARGIÇ VE CELLADI

Friedrich Dürrenmatt (1921-1990) modern İsviçre edebiyatının en özgün kalemlerinden biri olan oyun yazarı, yazar, düşünür. Zürih ve Bern üniversitelerinde felsefe, Alman dili ve doğa bilimleri eğitimi aldıktan sonra yazarlığa ve ressamlığa yöneldi. Grotesk tiyatro ve radyo oyunları, polisiye türünü felsefi bir derinlikle yeniden yorumladığı polisiye romanlarıyla uluslararası üne kavuştu. Modern dünyanın karmaşıklığını ve çelişkilerini, adalet, ahlak ve güç kavramlarını irdelediği eserleri sinema ve televizyona uyarlandı. Eserleri kırktan fazla dile çevrilen Dürrenmatt, yaşamı boyunca pek çok saygın edebiyat ödülüne layık görüldü.

Eserlerinden bazıları: **Oyunlar:** *Büyük Romulus (Romulus der Grosse, 1949); Bay Mississippi'nin Evliliği (Die Ehe des Herrn Mississippi, 1952); Yaşlı Hanımın Ziyareti (Der Besuch der alten Dame, 1956); Fizikçiler (Die Physiker, 1962); Göktaşı (Der Meteor, 1966); Strindberg Oyunu (Play Strindberg, 1969).*
Roman ve Anlatılar: *Yargıç ve Celladı (Der Richter und sein Henker, 1952); Şüphe (Der Verdacht, 1953); Arıza (Die Panne, 1956); Yemin (Das Versprechen, 1958); Adalet (Justiz, 1985); Görev (Der Auftrag, 1986).*

Serap Gülerçin Karluk Denizli'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Viyana Üniversitesi'nde Sanat Tarihi okudu. Tasarım ve yazılım alanında bir süre çalıştıktan sonra Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Resim Bölümü'nü bitirdi.

Friedrich Dürrenmatt'ın
YKY'deki Kitapları
Yunanlı Bir Kız Aranıyor (2025)
Yargıç ve Celladı (2026)

FRIEDRICH DÜRRENMATT

Yargıç ve Celladı

Roman

Çeviren
Serap Gülerçin Karluk

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yargıç ve Celladı

Birinci Bölüm

Twann'da görevli polis memuru Alphons Clenin 3 Kasım 1948 sabahı, Lamboing (Tessenberg köylerinden biri) yolunun Twann Deresi Kanyonu'ndaki ormandan çıktığı yerde, yol kenarında duran mavi bir Mercedes gördü. Sonbaharın bu son günlerinde çoğu zaman olduğu gibi hava sisliydi ve aslında Clenin arabasının yanından geçip gitmişti ama yine de geri döndü. Çünkü arabanın yanından yürürken buğulu camlardan içeriye kaçamak bir bakış attığında sürücünün direksiyona yığılmış olduğunu fark etmişti. Adamın sarhoş olduğunu düşündü, erdemli bir insan olarak ilk aklına gelen şey buydu çünkü. O yüzden yabancıya görev gereği değil, insanca yaklaşmak istedi. Uyuyan adamı uyandırmak, arabayla Twann'a götürmek ve Bären Otel'de sade kahve ve un çorbasıyla ayılmasını sağlamak amacıyla otomobile yaklaştı; sarhoş araba kullanmak yasak olsa da yol kenarında duran bir arabanın içinde sarhoş uyumak yasak değildi. Clenin arabasının kapısını açıp babacan bir tavırla elini yabancıнын omzuna koydu. Koymasıyla da adamın ölmüş olduğunu fark etti. Kurşun bir şakağından girip ötekinden çıkmıştı. Sağ kapının açık olduğunu da yeni fark etmişti Clenin. Arabada pek fazla kan yoktu, cesedin üstündeki kurşuni palto bile kirlenmişe benzemiyordu. Paltonun cebinden sarı bir cüzdanın ucu parlıyordu. Cüzdanı çekip çıkaran Clenin için, ölenin Bern Polis Teşkilatı'ndan Teğmen Ulrich Schmied olduğunu saptamak hiç de zor olmadı.

Clenin ne yapması gerektiğini bilemedi. Bir köy polisi olarak daha önce hiç bu kadar kanlı bir olayla karşılaşmamıştı. Yol kenarında bir aşağı bir yukarı yürüdü. Yükselmekte olan güneş, sisin arasından belirip ölüyü aydınlatınca tedirgin oldu. Arabaya geri döndü, cesedin ayağının dibinde duran gri keçe şapkeyi yerden alıp şakaklarındaki yaralar görünmeyecek biçimde cesedin kafasına iyice bastırıldı, böylece kendini daha iyi hissetti.

Polis memuru yine yolun öteki yanına, Twann'a doğru olan tarafa geçip alınındaki terleri sildi. Sonra bir karara vardı. Ölüyü yan koltuğa itti, özenle dik bir biçimde oturtup cansız bedeni arabanın

içinde bulduğu bir kayışla koltuğa bağladı, kendi de direksiyona geçti.

Motor çalışmıyordu artık ama yine de Clenin arabayı Twann'a giden yokuş aşağı yolda hiç zorlanmadan Bären'in önüne getirdi. Orada benzin aldı, sık ve hareketsiz görüntünün bir ölüye ait olduğunu kimse anlamadı. Bu da skandallardan nefret eden Clenin'in işine geldi, o yüzden hiç sesini çıkarmadı.

Fakat göl boyunca Biel'e doğru giderken sis tekrar yoğunlaştı ve güneş görünmez oldu. Sabah aydınlığı mahşer gibi karardı. Clenin birbiri ardınca sıralanmış bir otomobil konvoyunun ortasına düştü, arabalar anlaşılmasız bir nedenden ötürü bu siste olması gerekenden daha yavaş ilerliyordu, "cenaze alayı gibi" diye düşündü Clenin ister istemez. Ölü, yanında hareketsiz oturuyor, sadece ara sıra, örneğin yoldaki bir engebeye yaşlı, bilge bir Çinli gibi başını aşağı yukarı sallıyordu, bu yüzden Clenin öteki arabaları sollamaya pek cesaret edemez oldu. Biel'e çok geç ulaşabildiler.

Soruşturma esas itibarıyla Biel'de başlatılırken üzücü haber Bern'e, aynı zamanda ölünün amiri olan komiser Bärloch'a iletildi.

Bärloch uzun yıllar yurtdışında yaşamış, İstanbul'da ve daha sonra Almanya'da ünlü bir kriminolog olarak dikkatleri üzerine çekmişti. En son Frankfurt am Main'da Kriminal Polis Teşkilatı'nı yönetiyordu ancak 1933'te, doğup büyüdüğü şehre döndü. Sık sık "benim altın mezarım" dediği memleketine dönüşünün nedeni, Bern'e olan sevgisi değil, o dönemdeki yeni Alman hükümetinin yüksek rütbeli bir memuruna attığı tokattı. O zamanlar Frankfurt'ta bu şiddet eylemi üzerine çok konuşulmuştu ve Bern'de Avrupa'daki politik duruma bağlı olarak ilk başta rezalet, ardından kınanması gereken ama anlaşılabilir bir hareket ve nihayet bir İsviçreli için mümkün olabilecek tek davranış olarak değerlendirildi; ancak bu 1945'te gerçekleşti.

Bärloch'ın Schmied vakasında ilk yaptığı şey, ilk günlerde meselenin gizlilikle ele alınması yönünde talimat vermek oldu, tüm benliğini ortaya koyarak kabul ettirebildiği bir talimattı bu. "Pek bir şey bilinmiyor, zaten gazeteler de son iki bin yılda icat edilmiş en gereksiz şey" diye düşünüyordu.

Anlaşılan Bärloch, kendisi gibi üniversitede kriminoloji okumuş "şef"i Dr. Lucius Lutz'un aksine, bu gizlilik yönteminden çok şey bekliyordu. Bern'li bir aileden gelen ve Basel'li bir amcadan kalan

hatırı sayılır mirasla ihya olan memur Lutz, New York ve Chicago polisine yaptığı ziyaretten Bern'e yeni dönmüştü ve tramvayla eve giderlerken polis müdürü Freiburger'e açıkça söylediği gibi, "İsviçre'nin başkentinde suçla mücadeleye yönelik bu çağdışı tutum karşısında" sarsılmıştı.

Aynı günün sabahı Bärlach –bir kez daha Biel'le telefonla görüş-tükten sonra– Bantigerstraße'deki Schönler ailesine gitti, Schmied onların evinde oturuyordu. Bärlach her zamanki alışkanlığıyla tarihi şehir merkezinden aşağıya inerken de Nydegg Köprüsü'nden geçerken de yürüdü, çünkü ona göre Bern, "tramvay ve benzerlerine" ihtiyaç duyulmayacak kadar küçük bir şehirdi.

Haspel merdivenlerinden güçlükle çıktı çünkü altmışını geçmiş-ti ve bunu böyle zamanlarda hissediyordu; yine de çok geçmeden kendini Schönler'lerin evinin önünde buldu, zile bastı.

Kapıyı Bayan Schönler'in kendisi açtı; ufak tefek, şişman ve oldukça nazik bir hanımdı, Bärlach'ı tanıdığından hemen içeri aldı.

"Görevi nedeniyle Schmied'in bu gece yolculuğa çıkması gerekti" dedi Bärlach, "çok acil gitmesi gerekti ve benden, ona bir şey göndermemi istedi. Beni odasına götürmenizi rica edeceğim Bayan Schönler."

Kadın başıyla onayladı, ağır altın çerçeveli büyük bir tablonun önünden geçerek koridor boyunca yürüdüler. Bärlach tabloya baktı, "Ölüler Adası"ydı.

"Bay Schmied nerede ki?" diye sordu şişman kadın, odanın kapısını açarken.

Bärlach tavana bakarak, "Yurtdışında" dedi.

Oda zemin kattaydı ve bahçe kapısından yaşlı, kahverengi kök-narların olduğu küçük bir park görünüyordu; belli ki kökнарlar hastaydı çünkü zemin yoğun bir şekilde iğne yapraklarla kaplıydı. Oda evin en güzel odası olmalıydı. Bärlach yazı masasına gidip yeni-den çevresine bakındı. Divanın üstünde ölünün kravatu duruyordu.

"Bay Schmied herhalde tropiklerdedir, öyle değil mi Bay Bärlach?" diye sordu Bayan Schönler merakla.

Bärlach biraz irkildi: "Hayır, tropiklerde değil, çok daha yukarılarda."

Bayan Schönler gözlerini fal taşı gibi açıp elleriyle başına vurdu. "Aman Tanrım, Himalayalar'a mı gitti yoksa?"

“Eh, onun gibi bir şey” dedi Bärlach, “epeyce yaklaştınız.” Yazı masasının üstünde duran bir dosyayı açtı ve hemen ardından kolunun altına sıkıştırdı.

“Bay Schmied’e yollamanız gereken şeyi buldunuz mu?”

“Evet, aldım.”

Bärlach bir kere daha çevresine bakındı ancak kravata ikinci bir kez bakmaktan kaçındı.

“Şimdiye kadarki en iyi kiracımız, hiç öyle kadınlarla düşüp kalkması filan olmadı” dedi Bayan Schönler, kesin bir dille.

Bärlach kapıya gitti: “Ara sıra bir memur yollayacağım ya da kendim gelirim. Schmied’in hâlâ burada tuttuğu, ihtiyaç duyabileceğimiz önemli belgeler olabilir.”

“Bay Schmied bana yurtdışından bir kart atar mı acaba?” diye merak etti Bayan Schönler. “Oğlum pul koleksiyonu yapıyor da.”

Ama Bärlach alnını kırıştırıp Bayan Schönler’e dalgın dalgın bakarak üzüntüsünü dile getirdi: “Sanmam, çünkü bu tür resmi gezilerde âdet olduğu üzere kart gönderilmez. Yasak.”

Bunun üzerine Bayan Schönler tekrar ellerini başına vurarak çaresizce düşüncesini söyledi: “Şu polis de yasaklamadığı şey yok!”

Bärlach gitti, nihayet evden çıktığı için mutluydu.

İkinci Bölüm

Öğle yemeğini her zamanki alışkanlığından farklı olarak “Schmiedstube”de değil, derin düşüncelere dalarak “Du Théâtre”de yedi, Schmied’in odasından aldığı dosyanın sayfalarını büyük bir dikkatle okuyup inceledi, Bundesterrasse’de kısa bir gezintiden sonra saat ikiye doğru bürosuna döndü, onu orada Schmied’in cesedinin Biel’den gelmiş olduğu haberi bekliyordu. Ancak emri altındaki eski memurunu görmeye gitmekten kaçındı çünkü ölümlerden hoşlanmazdı, bu yüzden çoğu zaman onları rahat bırakırdı. Lutz’a gitmekten de seve seve vazgeçebilirdi ama kurallara uymak zorundaydı. Schmied’in dosyasını bir kez daha gözden geçirmeden özenle yazı masasının çekmecesine koyup kilitledi, ihtiyarın kendine tanıdığı puro içme özgürlüğüne Lutz’un her defasında sinirlendiğini gayet iyi bildiği halde, purosunu yakıp öyle gitti adamın bürosuna. Lutz yıllar önce bir kere cesaret edip laf söyleyecek oldu ama Bärlach ona aşağılayıcı bir el hareketiyle, on yıl boyunca Türk Devleti’nde görev yaptığını ve İstanbul’da amirlerinin odasında her zaman puro içtiğini söyleyerek karşılık verdi, doğru olup olmadığı asla denetlenemeyeceği için daha da ağırlık kazanan bir açıklamaydı bu.

Dr. Lucius Lutz, Bärlach’ı sınırlı karşıladı çünkü ona göre hâlâ hiçbir şey yapılmamıştı, Bärlach’a yazı masasının yanındaki rahat bir koltuğu gösterdi.

“Hâlâ mı bir şey yok Biel’den?” diye sordu Bärlach.

“Hâlâ yok” diye yanıtladı Lutz.

“Tuhaf,” dedi Bärlach, “deli gibi çalışıyorlar halbuki.”

Bärlach oturdu, duvarda asılı Traffelet resimlerine kaçamak bir bakış attı, bunlar dalgalanan büyük bir bayrağın altında kimi generalli kimi generalsiz, soldan sağa ya da sağdan sola yürüyen askerleri gösteren, tüy kalemle çizilmiş renkli desenlerdi.

“Giderek artan bir endişeyle bir kez daha görülüyor ki” diye başladı Lutz, “bu ülkede kriminoloji hâlâ emekleme çağında. Tanrı biliyor ya Kanton’da pek çok şeye alıştım ama ölmüş bir polis

teğmeni için yürütülen şu çalışmanın görünüşe göre normal sayılması, köy polisimizin mesleki becerilerine öylesine kötü bir gölge düşürüyor ki şimdi daha çok sarsıldım.”

“Sakin olun Doktor Lutz,” diye karşılık verdi Bärlach, “elbette bizim köy polisimiz de Chicago polisi kadar görevinin üstesinden gelebilecek yeterliktedir, Schmied’i kimin öldürdüğünü bulacağız.”

“Kuşkulandığınız biri var mı Komiser Bärlach?”

Bärlach, Lutz’a uzun uzun baktıktan sonra nihayet, “Evet, kuşkulandığım biri var Doktor Lutz” dedi.

“Kim?”

“Bunu size henüz söyleyemem.”

“Ya, ilginç,” dedi Lutz, “sizin bilimsel kriminolojinin büyük buluşlarına aykırı bir hatayı aklamaya her zaman hazır olduğunuzu biliyorum Komiser Bärlach. Ama unutmayın ki devir değişiyor, en ünlü kriminologlar için bile durmak bilmiyor. New York ve Chicago’da öyle ağır suçlarla karşılaştım ki onları bizim sevgili Bern’imizde hayal bile edemezsiniz. Ama şimdi bir polis teğmeni öldürüldü, bu da burada, kamu güvenliğinin sağlandığı yapıda bir şeylerin çatırdamaya başladığının kesin işareti, demek ki hiçbir şeye aldırmadan harekete geçmek gerekiyor.”

“Elbette” dedi Bärlach, zaten kendisinin de bunu yaptığını söyledi.

“O zaman sorun yok” diye karşılık verdi Lutz ve öksürdü.

Duvardaki saatin tik takları duyuluyordu.

Bärlach sol elini özenle midesinin üstüne koyarken sağ eliyle, Lutz’un uzattığı küllükte purosunu söndürdü. Uzun zamandır eskisi kadar sağlıklı olmadığını, en azından doktorun hiç de hoşnut olmadığını söyledi. Sık sık mide rahatsızlığı çekiyordu, bu yüzden Doktor Lutz’tan Schmied’in cinayet vakası için kendisine asıl işi yürütebilecek bir yardımcı vermesini istedi, böylece Bärlach vakayı daha çok masa başında takip edecekti. Lutz kabul etti. “Yardımcı olarak kimi düşünüyorsunuz?” diye sordu.

“Tschanz” dedi Bärlach. “Henüz tatilde gerçi, ama çağrılabilir.”

Lutz, “Benim için uygun. Tschanz kriminal olaylarda her zaman yenilikleri takip etmeye çalışan bir adamdır” diye karşılık verdi.

Ardından Bärlach’a sırtını dönüp pencereden dışarıya, çocuklarla dolu Waisenhausplatz’a baktı.

Birdenbire Bärlach'la modern bilimsel kriminolojinin değeri üstüne tartışmak için çılgınca bir isteğe kapıldı. Arkasına döndü ancak Bärlach çoktan gitmişti.

Saat neredeyse beşe geliyordu ama yine de Bärlach o öğleden sonra Twann'a, olay yerine gitmeye karar verdi. Blatter'i de yanına aldı, adam iriyarı, şişko bir polisti ve asla tek kelime konuşmazdı, o yüzden severdi onu Bärlach, üstelik arabayı da o kullanıyordu. Twann'da onları, azarlanmayı beklediği için dikbaşı bir yüz ifade-sine bürünmüş olan Clenin karşıladı. Ancak komiser cana yakın davrandı, Clenin'in elini sıkıp kendi başına düşünebilen bir adamla tanıştığı için memnun olduğunu söyledi. Clenin bu sözlerden dolayı gururlandı gururlanmasına ama ihtiyarın ne demek istediğini tam olarak anlayamadı. Bärlach'ı Tessenberg yolundan yukarıya doğru olay yerine götürdü. Blatter ağır adımlarla arkalarından geliyordu, yayan gittikleri için yüzü asıktı.

Bärlach, Lamboing denmesine şaşırı. "Almanca adı Lamlingen" diye açıkladı Clenin.

"Ya, öyle mi," dedi Bärlach, "çok daha güzel."

Olay yerine geldiler. Yolun sağ tarafı Twann'a bakıyordu ve bir duvarla sınırlanmıştı.

"Araba neredeydi Clenin?"

"Şurada," diye yanıtladı polis yolu göstererek, "neredeyse yolun ortasındaydı", Bärlach o tarafa hiç bakmayınca da ekledi: "Belki de arabayı ölüyle birlikte burada bıraksaydım daha iyi olurdu."

"Neden?" diye sordu Bärlach başını kaldırıp Jura kayalıklarına doğru bakarak. "Ölüleri olabildiğince çabuk ortadan kaldırmak gerek, bizim aramızda işleri yok artık. Schmied'i Biel'e götürmekle iyi etmişsiniz."

Bärlach yolun kenarına gidip aşağıya, Twann'a baktı. Eski yerleşim bölgesiyle arasında yalnızca yamaçlardaki üzüm bağları vardı. Güneş çoktan batmıştı. Yol, evlerin arasından yılan gibi kıvrılıyor, tren istasyonunda uzun bir yük katarı duruyordu.

"Aşağıdan bir şey duyulmamış mı Clenin?" diye sordu. "Kasaba o kadar yakın ki her türlü silah sesi duyulurdu."

"Gece boyunca çalışan motorun sesinden başka bir şey duyulmamış ama kimsenin aklına kötü bir şey gelmemiş."

“Elbette, niye gelsin ki.” Tekrar üzüm bağlarına baktı. “Şarap nasıl bu yıl Clenin?”

“Güzel. Daha sonra tadına da bakabiliriz.”

“Doğru, taze şaraptan bir kadeh içmeyi çok isterim.”

O sırada sağ ayağı sert bir şeye çarptı. Eğildi, zayıf parmaklarıyla ön tarafı yassılmış, küçük, uzunca bir metal parçası aldı yerden. Clenin’le Blatter merakla baktılar.

“Tabanca kurşunu” dedi Blatter.

“Yine nasıl gördünüz Komiser Bey!” diyerek şaşırdı Clenin.

“Tamamen rastlantı” dedi Bärlach, ardından hep birlikte aşıya, Twann’a doğru yola koyuldular.

Üçüncü Bölüm

Anlaşılan taze Twann şarabı Bärlach'a iyi gelmemiştii çünkü ertesi sabah, bütün gece kustuğunu anlattı. Komiserle merdivende karşılaşan Lutz onun sağlığından epeyce endişelendi ve doktora gitmesini tavsiye etti.

“Olur, olur” diye homurdandı Bärlach ve doktorları modern bilimsel kriminolojiden bile daha az sevdiğini açıkladı.

Bürosunda kendini daha iyi hissetti. Yazı masasının başına oturup ölünün, kilit altında tuttuğu dosyasını çıkardı.

Önceki gün tatilden dönen Tschanz geldiğinde Bärlach hâlâ dosyaya dalmış incelemekle meşguldü.

İlk anda ölü Schmied'in geldiğini sanan Bärlach irkildi. Tschanz, Schmied'in paltosunun aynısından giymiş, benzer bir keçe şapka takmıştı. Bir tek yüzü farklıydı; iyi huylu, yuvarlak bir yüzdü.

“İyi ki geldiniz Tschanz” dedi Bärlach. “Schmied vakasını konuşmamız gerek. Soruşturmayı genel olarak siz devralacaksınız, benim sağlığım pek iyi değil.”

“Evet,” dedi Tschanz, “haberim var.”

Tschanz, sandalyeyi Bärlach'ın masasına doğru çekip oturduktan sonra sol kolunu masaya dayadı. Masada Schmied'in dosyası açık duruyordu.

Bärlach koltuğuna yaslandı. “Size şunu söyleyebilirim ki” diye başladı, “İstanbul'la Bern arasında iyisiyle kötüsüyle binlerce polisle karşılaştım. Pek çoğunun, sırf rastlantı eseri yasanın öte yanında duruyorlar diye hapishanelere doldurduğumuz o zavallı serserilerden aşağı kalır yanı yoktu. Ama Schmied'e laf söyletmem, o en yetenekliydi. Hepimizi cebinden çıkarırdı. Ne istediğini bilen, akli başında biriydi; bildiklerini ortaya dökmez, sadece gerektiğinde konuşurdu. Onu örnek almamız Tschanz, o bizden üstündü.”

Tschanz başını yavaşça Bärlach'a çevirdi çünkü pencereden dışarıya bakıyordu, “Olabilir” dedi.

Bärlach onun ikna olmadığını görebiliyordu.

“Ölümü hakkında pek bir şey bilmiyoruz,” diyerek devam etti komiser, “tek bildiğimiz şu kurşun, hepsi bu”, bunları söylerken Twann’da bulunduğu kurşunu masanın üstüne koydu. Tschanz kurşunu eline alıp baktı.

“Askeriyede kullanılan bir tabancadan çıkmış” deyip kurşunu geri verdi.

Bärlach masasının üstündeki dosyayı kapadı: “Her şeyden önce Schmied’in Twann ya da Lamlingen’de ne işi olduğunu bilmiyoruz. Bielensee’ye görev gereği gitmemişti, öyle olsa bu geziden haberim olurdu. Elimizde, oraya bu yolculuğu neden yaptığını bir nebze de olsa açıklayabilecek hiçbir şey yok.”

Tschanz Bärlach’ın söylediklerini yarım yamalak dinliyordu, bacak bacak üstüne atıp, “Sadece Schmied’in nasıl öldürüldüğünü biliyoruz” dedi.

“Bunu nereden biliyorsunuz?” diye sordu komiser bir süre durakladıktan sonra, şaşırmişti.

“Schmied’in arabasında direksiyon solda, siz de kurşunu arabadan bakıldığında yolun sol kenarında buldunuz; ayrıca Twann’dan gece boyunca motor sesi duyulmuş. Schmied Lamboing’den Twann’a inerken katil tarafından durduruldu. Büyük olasılıkla katili tanıyordu, yoksa durmazdı. Schmied katili almak için sağ kapıyı açtı ve sonra yine direksiyona geçti. Tam o anda vuruldu. Schmied, kendisini öldüren adamın niyetinden habersizdi.”

Bärlach bir kez daha düşündükten sonra, “İşte şimdi bir puro yakmak istiyorum” dedi ve yakar yakmaz ekledi: “Haklısınız Tschanz, Schmied’le katili arasında buna benzer bir şeyler geçmiş olmalı, size katılıyorum. Ama bu hâlâ, Schmied’in Twann’dan Lamlingen’e giden yolda ne işi olduğunu açıklamıyor.”

Tschanz, Schmied’in paltosunun altına smokin giymiş olduğunu hatırlattı. “Bunu hiç bilmiyordum” dedi Bärlach.

“Evet, öyleydi, ölüyü görmediniz mi?”

“Hayır, ölüleri sevmem.”

“Ama tutanakta da yazıyordu.”

“Hele tutanakları hiç sevmem.”

Tschanz sustu.

Ancak Bärlach şunu söyledi: “Bu, olayı daha da karmaşıklaştırıyor. Schmied’in Twann Deresi Kanyonu’nda smokinle ne işi vardı?”